

Gazet'a si Fóiea esse regulatu o data pe septemana, adeca: Martia. —

Pretiuu loru este pe 1 anu 10 f., pe diumetate anu 5 f. austr. inl'intrulu Monarchiei.

GAZETA

Pentru tieri straine 7 f. 35 cr. pe 1 sem., si 14 f. 70 cr. pe 1 an. Se prenumera la tóte postele c. r., cum si la toti cunoscutii nostri DD. correspondinti. Pentru serie „petit“ se ceru 8 cr. val. austr.

TRANSILVANIAI.

Lectori salutem!

Unu diurnalu destinatu dela prim'a lui urdire a priveghé di si nópte pe lunga unu poporu batutu si sbiciu-latu de tóte furtunele, se póte multu asemena osténului, servitiile caruia sunt ordinarii si extraordinarii. Cele ordinarii sunt prea putinu observate si pretiuite in timpuri normale, incatu la multi le vine se întrebe: pentruce mai sta acelu soldatu, acea custodia acolo unde sta? Din contra servitiile extraordinarii care se facu séu se potu face in timpuri abnormali, precum sunt si ale nóstre cele de acum, trebuie se se apretiuésca tocma si de ca-tra cei mai obstinati contrari

Acésta „Gazeta“ si acea „Fóia“ au dusu si ele in cursu aprópe de $\frac{1}{4}$ seculu (dela 1838) alaturea cu natiu-nea si la bine si la reu, adica la bine cá si de doru, ear' la reu totu mercu Amu ajunsu din nou intr'o epocha, candu publiculu earasi pretinde servitii indoite dela aceste doue organe de publicitate. Noi suntemu gat'a de a ne supune earasi din nou acestei sarcine atatu apásatóre, catu si impreunate cu cele mai felurite responsabi-litati in tóte privintiele. Pana acuma inca vediendu cum evenimintele se imbudiescu preste noi, nu amu crutiatu nici spese nici fatice, ci amu publicatu in adause si Nri mai multu decatu ne indatoraseramu a publicá.

Pe anulu viitoru 1861 depinde numai dela calduros'a imbratosiare si dela unu mai numerosu concursu alu Dduiloru prenumeranti, pentrucá pe lunga pretiuu de mai nainte se ésa Gazet'a celu pucínu de doue ori, eara Fóia cate 1 cóla odata pe septemana.

Cu acésta presupunere placuta deschidemu abonamentu la

GAZETA si FÓIA

dela 1. Ianuariu 1861 cu cate 5 fr. v. a. pe unu semestru, cu 10 fr. v. a. pe unu anu in launtrulu monarchiei au-striace, — cu 15 fr. v. a. pe unu anu afara din monarchi'a, pe unde tacsele postale si timbrulu suie pretiuu tutu-roru diurnaleloru.

Spre a ne sci regulá cu numerulu esemplareloru de tiparitu, se cere cá se aflamu catu mai curendu vointi'a domniloru prenumeranti.

Redactiunea si Editura.

Contele Franciscu Kemény se denumi de presiedinte provisoriu alu cancelariei de curte pentru Ardealu. „W. Z.“

Blasiu, 4./16. Noembre 1860.

II.

(Capetu din Nrulu tr.)

Romanii nu sunt multiemiti cu mesurile gubernieloru, pentruca eli nu afla mai nece una data egalitate inaintea loru. Gr. catolicii inca dela diet'a anului 1744 sunt recunoscuti cá una confesiune cu a-celeasi drepturi in toema cá cea rom. catolica. Legea erá frumósa in teoria, si cene nu-si aducea aminte, catu de parte e dela bucurura paná la gura, póte ca-si figurá munti de auru din asta lege atatu de frumósa pre hartia. Apoi cum se manifesta in pracsii, scimu cu totii. In deregatoriile publice dupa legile tieriei se aplecau nu numai dupa natiuni ci si dupa confesiuni. Inse vediut'a ceneva dela a. 1744 paná la 1847 macaru unu gr. catolicu alesu de dieta la vre una deregato-ria politica mai inalta, macaru ca sunt si erau destuli romani nobili? Se respundea: ca diet'a chiaru dupa legea din 1744 nu vrea se scia de rom. séu gr. catolici, ea scie numai de catolici; dupa care si ro-manii nobili potu se se aléga la deregatoriile publice, inse déca de-putatii si regalistii dietei nu-si dau votu pentru romani, nu e crim'a dietei, cace ea nu póte restringe libertatea votisarei in dieta. — Dupa acea lege si dupa diplom'a leopoldina data din 16. Febr. anului 1699, preutii romanesci gr. catolici au dreptu la tóte benefeciale si imunita-tili, de carele se bucura rom. catolicii. Inse candu veni lucrulu la frangerea panei, preutii gr. cat. paná astadi lucra in parte cá se-si tienia fameli'a; si inainte de 1848 in totu dominiulu episcopiei rom. catolice din Transilvania nu a fostu nece macaru unu parochu roma-nescu gr. catol. prevediutu cu portiune canonica, si asia au remasu

paná astadi. Dreptu, ca parochiloru de acolo, déca erau nascuti din locu, li se liertau robotele de pre mosi'a propria de totu séu pentru una mica tacsu in recognitionem juris, — ci romanii gr. catolici celu pucínu dela episcopi'a rom. catolica asteptau se li se tenda mana de recunoscerea egalitatei drepturiloru.

La anulu 1816 in Maiu esi unu decretu, in carele apriatu se dice, ca in comunitatile unde se afla parochu rom. catolicu dotatu, acolo parochulu gr. catolicu nu i se póte dá dotatiune, din cauza ca per nexum unionis destulu e unu perochu pentru una confesiune. In desiertu au reclamatu de atunci toti episcopii nostri si au suplicatu a se revocá acelu decretu atatu de prejudiciosu confesiunei catolice, prin carele romanii gr. cat. directe se nevoliescu a-si parasí ritulu. Tóte reclamatiunile remasera neascultate, si decretulu din a. 1816 se recu-noscú a fi in vigóre si dela concordatu dupa 1850 incóce. — Cu tóte acestea, candu pre la an. 1827 incepura reformatii din Túr de lunga Blasiu a se întórce la catholicismu, macaru ca este in locu parochu gr. cat. si inca prevediutu cu buna portiune canonica din partea dominiu-lui episcopiei din Blasiu, in alu caruia teritoriu se afla comunitatea Túr, — totusi nu numai ca s'a pretensu dela episcopulu unitu de a-tunci se dé locu de casa parochiale, de cantoru si de scóla, ci si por-tiune canonica intréga. In desiertu s'ar fi provocatu episcopulu unitu la decretulu de 1816, cá se se aplece si la rom. catolici cum se aple-ca pentru noi, ca numai nevolia siar' fi facutu. Si asia se concessera tóte pentru parochulu rom. catolicu de acolo, si inca neaflanduse des-tulu terenu comune pentru portiunea canonica, s'a taliatu una parte dintru unu locu aratoriu alu seminariulu mai intregu fara de a se recompensá seminariulu de undeva acestu scadiamentu. Asia se afla egalitatea drepturiloru pentru romano- si greco-catolici in dtu'a de astadi. —

De unde potu cunoșce calumniatorii noștri, carii ne dău reacționari, ca noi avem cauze destule de a nu fi multemiti cu măsurile gubernielor, și le simțim cu destula dorere a anemei toate câte le amu infratu aici și mai susu, și câte nu le mai inframu intru acestu locu.

De s'ar află mai încolo și de aceli oameni, carii după cele mai susu espusa se ne judece mai în specie, ca nu suntemu buni catolici, precum de multe ori ni s'a aruncatu în fața s'eu în dosu, — suntemu nevoiți a dechiară și acelora în fața, ca ne calumnieza pre noi pre unitii, chiaru așa fără fundamentu, precum ne calumnieza pre noi pre romanii transilvani, cumca suntemu reacționari. Nu; noi nu suntemu nece reacționari nece rei catolici.

Carii suntemu născuți unii, din părenți, moși și strămoși unii, carii am crescutu în asta confesiune, carii iamu studiatu dogmatic'a și istoria, noi ne am convinsu și ne ținemu de adevărulu dogmelor bisericești catolice. Noi suntemu chiaru așa de buni catolici, că și ori care altu popor magiaru, germanu, armenu etc. din Transilvania și de aliurea; numai catu noi desfăcemu între dogma și între disciplină și ritu. Noi ne amu unitu în dogma cu biserica Romei, ea-ce credem ca și biserica greco-orientală a fostu unită în dogme cu biserica Romei până la începutulu schismei. Până în alu VIII seclu nu aflăm diferența între dogmele bisericești orientale și occidentale; ear' în cele disciplinaria și în ritu a fostu totu deun'ă dela începutulu creștinătății fără de a strică unirea intru cele dogmatice.

Diferența între biserica orientală și occidentală și astăzi e foarte mică în cele dogmatice, — înse în cele disciplinaria și rituali e atatu de mare catu cerulu de pământu. Biserica orientală în cele dogmatice, prin care diferese, se are numai negative; ea nega unii articli de credență, celi crede biserica latină, înse nu de totu ci mai numai în parte, mai multu în termeni de catu în esență. De aci nece biserica latină nu a numitu nece odinioară pre biserica greacă a fi eretică, ci numai schismatică.

Noi unindune, amu lăpedatu negațiunile bisericești grecesci, și amu adoptatu afirmațiunile celei latine; mai încolo nemica.

Noi nu credem, ca esența credinței și a unirii stă în alt'ă decatu numai în cele dogmatice. De disciplinariile bisericești latine și de ritulu ei înse nu potemu se scimu nemica fără de a ne desbracă de autonomi'a noastră. Frumose sunt ale latinilor, înse frumose sunt și ale grecilor. Pentru noi înse, cari ne amu născuți și ne amu crescutu în cele grecesci, sunt mai frumose celea de catu celea. Rădăcin'a confesiunii noastre e grecescă, și nu ne putemu rumpe din ea fără periclu de a ni se uscă totu arborile ei. Noi întielegem preabine diferențele amenduror riturilor, întielegem și cele alalte diferențe.

Ci precum nu ne simțim nece una simpatia către metafiziciunile limbute ale grecilor semibarbari, așa nece către scolasteriale mediulu evu cu totu respectulu ee poate ceneva se'lu aiba către doctorii Serafici, Angelici etc. etc.

Noi ținemu un'ă: suntemu unii cu biserica Romei în articlii dogmatici; punctum.

Noi nu recunoșcemu supremația ritulu preste ritu, a disciplinei preste disciplină.

Nu suferim, că subtu pretextu de confesiune se se virăscă tendințe politice au naționali opuse autonomiei bisericești noastre.

Celi ce voru a pretinde dela noi subjugarea bisericești noastre românești subtu ierarhia latină-magiară-germană etc., facu din religiu-ne politica.

Celi ce voru se ne lăpedamu de disciplinariile bisericești grecesci, în ultima analiză voru se ne lăpedamu și de ritu.

Unde ne a dusu lăpedarea ritulu, scimu. Femelele cele mai bune, oamenii celi mai aleși ai noștri parasindu ritulu nostru, ne au parasitu și națiunea.

Ast'ă nu o mai vrem, una dată cu capulu.

Noi suntemu buni catolici, ci remanem romanii de sange, er greci după disciplină și ritu.

Celi ce voru dela noi mai multu, — voru fi buni naționaliști în partea lor, ci rei catolici. —

Celi buni sunt cu noi. — (Va urmă.)

A r a d u, în 27. Noembrie n. 1860.

(Capetu.)

Ore poate se aduce la locu și vindecă ran'a în anim'a, — se poate dice, — a totii romanilor adevărați și pătrunși de amorăa către naționalitatea s'a aici, — prin prostituirea publică, ci fără tota cauză publică, a uniculu barbatu, carele 'lu avusera în rangulu mai înaltu în partile acestea, — și prin persecutarea și amerintiarea fără cauză documentată, a confratelui și zelosulu romanu Munteanu, — infaptă, — eu serenată, făcută unui barbatu, despre care magiarii se simțiescu îndreptățiți a dicere în publicu, ca'lu privescu între aleși lor.

Ore se poate aduce la locu într'o s'era, persecutarea în decurgerea v'erei trecute în contra și altorui fii credincioși ai națiunii române, fără cea mai puțină cauză suscepută și continuată, prin vecinii acești buni ai noștri!?

Ore se potu dá uitarei prin o demonstrațiune, au două s'eu trei, ba și mai multe, ranele cauzate romanilor din partile acestea și în privința materiale; dar' mai vertosu în contra demnității și onorei lor naționale, dela timpurile lui Menu-Morotu încôce!?

Ore se potu uita tendințele silnice ale magiarisării din timpii ante- și revoluționari?

Ore se potu sterge așa cu grabă incriminările și dela 1848 încôce, romanilor prin magiarii cu tota ocaziunea și întâlnirea făcută, oam romanii în 1848—49 nimicu nu ar' fi fostu alta, decatu instrumentulu orbu alu despotismulu?

Ore sa potă caută romanulu cu anima împaciuită și fără tota durerea la eveniminte, cându magiarii:

a) totu de drepturile numai ale lor istorice viséza, și de acea nici nu voiescu a audire, ca și romanulu are drepturi istorice?

b) assioma, ca drepturile personalissime ale unei națiuni nu se lasă a fire supuse nici unei prescripțiuni, — pe sam'a lor o pretindu, eare în privința romanilor nu o voiescu a o recunoșcere de validă?

c) pe imperiu lui Ludovicu celu mare basati, anca și pan' edii, totu marea négra o pretindu de margine a imperiulu lor?

d) pe majoritatea lor relativă basati, în Ungari'a pretindu de limba oficiosa eschisivu limb'a lor magiara, și acest'ă dreptu pentru majoritatea absolută romană din Transilvani'a nu'lu recunoșcu?

e) Națiunea romană totu într'una cu acea o acuzéza, ca n'are barbati; și deducu, ca unu astfelu de popor fără barbati și limba aptă pentru ducerea oficiilor, numai subtu barbati, și limba magiara poate sustă?

f) Uniunea Transilvaniei a o pretinde nu mai încéta?

g) Pentru Banatu, — anca înaintea deciderei mai înalte în privința incorporatiunii, — acnm și începutu a aducere în combinațiune barbati spre posturile mai înalte, și anca barbati de spiritulu lor imbeuti. —

Ore se poate romanulu așa cu grabă împacă cu magiarulu, cându:

Unde avem cate unu amplotu în postu mai înaltu, pe acela ilu fugarira și — ilu amerintiă cu asassiniuri secrete; pe cei mai mici asemenea, și pe cei mai închisi naționalisti romani, îi șilescu moralicesce ai face, sa jôce precum le voru dice. —

Unde avem cate unu notarasielu nesupusu vointiei lor teroristice, ci acomodatu legilor și după interesele comunei, care ilu salariséza, — pe acela asemenea ilu persecuta și se șilescu alu incriminâ, că sa-lu potă scôtc din postu. —

Unde vedu cate o suplica s'eu încusa în limb'a romană, — pre scriitoriu ilu privescu de venditoru de patri'a, și'la strigă de stricatoriu alu cantelegerei fratiesci și de împedecatoriu alu libertății.

Unde se convine unu magiaru insinoratu și împintenatu, cu unu romanu îmbracatu în vestmentulu Europei civilizate, — cauta la estu din urma, că la inimiculu celu mai periculosu. — Cu unu cuvântu:

Unde vine unu romanu cu unu magiaru la oală, acolo romanulu au e silitu a se face Cicero pro domo, au ca e rusinatu într'unulu s'eu altu modru, așa, catu nesimțitu trebuie se se geneze a și stare catu mai puțin în societate magiara. —

Intrebu: Este ast'ă frățietate? este ast'ă confederațiunea poporilor!?

Judece totu însulu cu sange rece, ca numai spre scopulu acesta o dicem. —

Eu nu cred, că o întielegință a unui popor se potă avé mai moderate pretinșii, decatu întielegința poporulu romanu; — acea nu-su mai estinse, decatu la jus personalissimum; adeca: la acea, că toate poporele sa aiba fericire privată, și onore publică, și acest'ă sa n'o împedecă nimini nici la romanu. În Ungari'a de acum e în man'a ungarilor puterea, an' dăra ocaziune destulă a se aretă în privința noastră, ca ne voiescu din tota sinceritatea fericirea și binele nostru publicu; desavonezi peccatele în decursulu atatorui ani în contrane comisse prin fapte din cându în cându; aratase cu tota crutiarea și respectulu în privința noastră nu că persoane, ci ca romani; șiale purtarea sinceră, leală și dréptă, — cace pe vorbe și demonstrațiuni fanatiche, și nu din anima sinceră esite nu damu nimică, — și atunci pe linu, cu incetulu, se voru vindecă ranele și voru trece durerile, ce de atati'a ani ba sechiuri, neimpacinescu anim'a romanulu. —

Pacea și noi o voim, condițiunile înse numai națiunea romană întreaga le va pune la o asemenea adunare, că cea din 1848 din campulu libertății. —

Б р а ш о в ъ, 8. Децембре. (Лімба офіціалъ ші лімба шко-ластикъ la români.) Дн вара трекътъ по кълдѣ се тотѣ івіа кѣте о пналъ ordînzâne дела зпѣ ministerîs сѣѣ алтълѣ, prin каре офіціаліі респективі ое дндатора ка съ маі респектезе ші лімба попорълѣ, — поі дін партиене пвнеамѣ фѣрте пвдінѣ темейз пе асеменеа ordînzâni ші пе пѣреа пѣмаі рѣѣ, пенѣрѣче асеменеа остенелъ дешѣртъ, кълдѣ скопълѣ тотѣ нѣ се ажнѣе де локѣ. Пе кѣтѣ тѣмнѣ адікѣ нѣ се пѣнѣ офіціаліі де ачеіа, каріі дін капълѣ локълѣ съ штіе ші съ скріе перфектѣ лімба попорълѣ, пе атѣта ordînzâni де ачелеа ера пѣмаі мѣжлѣче де а пѣкѣжі пе вѣедіі офіціаліі, дінѣре каріі чеі маі мълѣді штіаѣ вѣне, кѣ і асѣзі днвѣднѣ де екс. лімба ромънѣ, потѣ deveni тѣне дн пѣсечѣне де а нѣ о фолосі днѣрѣ нѣмѣкѣ, дѣкѣ кѣмѣа министрѣлѣ іар вені дн мѣнте ка съ лѣ стрѣмѣте сѣѣ днѣре сѣкѣ, сѣѣ днѣре рѣопіачі, славачі, сѣѣ дн Галіціа, сѣѣ Dzeѣ маі штіе дн че зпгѣ де цѣрѣ. Днѣрѣ адеѣрѣ кѣ la тѣте ачелеа ordînzâni нѣ лі с'а кѣпоскѣтѣ нѣчі о зрѣнѣ пѣпѣ акѣм; ба тотѣші лі с'а кѣпоскѣтѣ атѣта, кѣ де атѣнчі днѣкѣче зпеле кѣксѣ каре с'аѣ сѣвѣшѣрѣнѣтѣ дн лімба ма-тернѣ аѣ сѣферітѣ маі мълѣтѣ днѣрѣзіере, чеа че нѣчі се пѣтеа алтмѣнѣреа.

Еі вѣне, чі тѣге ачестеа дела 20. Окѣвре днѣкѣче ар фі кѣ тотѣлѣ де прѣсосѣ але маі мемора ші сѣвѣнѣра. Ба нѣчідекѣм. Че штіе ѳре ромънѣлѣ де нѣ ва да дін пѣдѣ дн локѣ, дін вале нѣ балѣтѣ. Нѣ везі Dга омѣ вѣнѣ, кѣ ромънѣлѣ нѣ маі креде нѣчі кѣарѣ кѣмешѣі cale?

Апоі сакѣ ашеа, ромънѣлѣ тѣѣ днѣкѣ преа е ферѣекатѣ, ка сѣ цѣе зпа, кѣ нѣ маі креде ла нѣмѣні, ші кѣ нѣмаі че е амѣлѣ нѣ е мѣнѣнѣ.

Домъле, ашеа те роѣ, ка дн пѣнѣлѣ ачестеа съ нѣ даі креѣзмѣнтѣ газетелорѣ ромънѣшті дін Брашовѣ ші Сівіѣ, съ нѣі кѣарѣ дѣмѣеата зрѣкіа ла пѣмѣнтѣ ші съ асѣзлѣді, сѣ те аместѣчі дн попорѣ ші сѣ лѣ днѣрѣві сѣнгѣрѣ днѣре алтеле: „Мѣі ромъне, іа спѣне'мі тѣ кѣратѣ, пенѣрѣ че нѣ вреі школѣ дн сатѣ?“ „Еакѣ ашеа жѣпѣне, пенѣрѣкѣ нѣ вреѣ съ мѣ се стріче копііі.“ — „Аззі мѣпѣне, сѣ ці се стріче копііі prin школѣ?“ — Ашеа жѣпѣне, дші пердѣ леѣеа, ші се лапѣдѣ де пе амѣ. Аѣ нѣ везі дга жѣпѣне пе фѣчорълѣ попіі, кѣ а днвѣдатѣ карѣ; ші акѣм чѣне'лѣ маі кѣпѣште де ромънѣ шчл. шчл.

Де шѣнте сепѣтѣмѣні днѣкѣче а днѣченѣтѣ а се сѣпа нѣнѣре попорѣ: „Мѣі ѳмені, аззі кѣ іар' вѣне лѣмѣа зпѣрѣскѣ. Оаре че ва маі фі кѣ пе амѣлѣ поотѣрѣ.

Ашеа, ромънѣі аѣ днѣченѣтѣ а прѣнѣне, кѣ акѣм „дн локълѣ пенѣцілорѣ ворѣ вені зпѣрѣі, дн локълѣ лімѣеі пенѣдешті лімба зпѣрѣскѣ.“

Даці сѣ комѣатѣмѣ ачѣотѣ прѣнѣоѣ періѣклоѣ, даці сѣ деорѣдѣчѣнѣмѣ кѣ тоціі дін ініма ромънѣлѣ ачеа театѣ, че ар потеа сѣ аѣвѣ зрѣтѣрѣ фатале.

Еатѣ кѣ о парти а жѣрналістѣеі магіаре а днѣченѣтѣ а'ші фаче даторіа са дн ачѣстѣ дѣрѣнѣнѣе. „Közlöny“ дн Nr. 105 зѣче кѣратѣ, кѣмѣкѣ зпѣрѣі се ворѣ фѣрѣ фѣрте де а кѣдѣ дн ачеа „неѣзпѣнѣ“, дн кареа кѣзѣсе сістѣма де 12 апі а лѣі Бах, ка воіндѣ сѣ ѣрманісеѣе, сѣ і факѣ маі зпѣрѣі де кѣтѣ аѣ фостѣ вреодатѣ; ашеа еі — се днѣелеѣе кѣ дѣкѣ'ші ворѣ рѣстазѣра тѣтѣ пѣтереа — се ворѣ фѣрѣ а днпѣне ромънѣлорѣ prin фортѣ лімба магіарѣ, пенѣрѣка токѣта prin асеменеа мѣсѣрѣ сѣ і факѣ маі ромънѣі дѣкѣтѣ аѣ фостѣ оріѣкѣндѣ алѣдатѣ. — „Пѣсті Хѣрпѣок“, жѣрналѣлѣ партиѣеі лѣі в. Ваі дн Nr. сѣѣ дін 20. Ноѣмѣре дѣкларѣ кѣратѣ, кѣ ачѣла каре ва маі кѣтеза сѣ факѣ алѣторѣ по-пѣрѣ сілѣ ла днвѣдѣреа лімѣеі магіаре, сѣ фіе трактатѣ ка зпѣ крѣмѣналѣ, зѣгашѣ, аместѣкѣторѣ де веніпѣ, кѣчі лімба магіарѣ — адікѣ о сѣнгѣрѣ лімѣѣ — се чеѣре нѣмаі дн діѣтѣ ші дн рѣдѣнѣіле чѣле маі де сѣсѣ але гѣверѣнѣлѣ; еарѣ дн комѣітате ші комѣне сѣ'ші а лѣгѣ фіѣкаре попорѣ лімба офіціалѣ, пе каре о ва вреа маіорітатеа, ші нѣчідекѣм сѣ нѣ маі казѣ дн ерѣореа лѣі Комѣтѣ ші а партиѣеі лѣі, каре а кѣтезатѣ сѣ днѣсѣрѣче магіарі-зареа тѣтѣрѣрѣ націоналіѣцілорѣ.

Дн. в. Оѣтѣвѣш рекѣпоскѣ дн 21. Ноѣмѣре, кѣмѣкѣ рѣгѣлареа дрѣнтѣрѣлорѣ лімѣеі ші а націоналіѣціі дн Унгаріа ші Трансіл-ваніа се пѣте фаче нѣмаі ка дн Елѣвѣціа ші Белѣціі.

Дѣкѣ еѣте ка сѣ пѣпѣ чѣнеѣа темейз пе асеменеа промѣсізіні жѣрналістѣе тѣпѣгѣіѣре, апоі чѣло сѣсѣ чѣтате мерітѣ де а се рѣнѣтера днѣре чѣле дінѣтѣ де класа ачѣстора. Атѣта нѣмаі, кѣ нѣ тѣге жѣрналѣе сѣнт тотѣ де асеменеа опінізіне.

Есте зпѣ проверѣѣ кѣпоскѣтѣ ла кѣтеѣа попорѣ еѣропѣе карѣле зѣче: Dѣмѣе апѣрѣне де амѣчѣі пошѣрѣі, кѣ де інімѣчѣ (вѣрѣшамѣі) пе воиѣ апѣра поі дншѣне.“ Ачѣѣта се днѣелеѣе ашеа, кѣ маі вѣртѣсѣ гѣверѣнѣлорѣ лі се аѣлѣ адеѣеа о мълѣдѣе де амѣчѣі, каріі кѣ чеа маі фѣрѣнѣте дорѣнѣ де а ле ажѣта, ле амеѣеѣкѣ prin консіліалѣ лорѣ чѣлѣ некѣлітѣ, ле пердѣ тѣмнѣлѣ, ле компромѣтѣ дн окіі лѣміі, еарѣ зпѣорі ле адѣкѣ дн періѣлѣ де кѣдѣре. Ромънѣі пе асеменеа ѳмені дн нѣмѣскѣ капѣте сѣчѣі, кѣрѣорѣ ле лісѣешѣе кѣте о дѣгѣ, зпѣорі ші доѣвѣ, ші нѣчі одатѣ

нѣ прѣітѣскѣ консіліалѣ лорѣ, чі маі кѣ самѣ мѣ іаѣ дн рѣжѣ, оѣѣ кѣм зѣчѣмѣ прѣсте пѣчорѣ, пенѣтрѣкѣ штііі вѣне кѣмѣкѣ ромъ-нѣлѣ е ка зпѣ дрѣкѣлѣѣѣ кѣндѣ се апѣкѣ сѣ'ші батѣ жокѣ де чѣнеѣа. —

Сѣнт апрѣне апі доѣзѣчѣі, де кѣндѣ Dіonісіѣ Kozma депѣта-тѣлѣ дін Zarandъ, воіндѣ а фаче марѣ вѣне коннаціоналілорѣ сѣі, deveni ла ачеа ідеа пефѣрѣчѣтѣ, ка дн діѣта дела 1841/2 се чѣрѣ о леѣе дн пѣтереа кѣрѣіа ромънѣі ші сашіі дн зѣче апі се фѣѣ дндатораді а днвѣдѣа лімба магіарѣ атѣтѣ де вѣне, днѣкѣтѣ ла нѣчі о афачѣре пѣвѣікѣ орі прѣватѣ се нѣ маі сімѣдѣ трѣвѣнѣца зпѣі алѣе лімѣі.

Дн а. 1842 се прѣімі ачѣлѣ проіѣктѣ ші се пѣвѣікѣ дн „Erdélyi Híradó.“ Се фѣі вѣзѣтѣ атѣнчі пе консісторіалѣ дін Блажѣ кѣ че зпанимѣтате с'а сѣкѣлатѣ опѣре а прѣтѣста ла діѣтѣ; се фѣі вѣзѣтѣ фѣрѣереа порпѣтѣ дн клѣрѣ ші амѣрѣчѣінеа сѣфлѣтѣлѣ че се маніфѣста дін тѣге пѣрѣціле. —

А венітѣ тѣмнѣлѣ ѣрманістѣлѣ; олѣсѣчѣнеа дін партиа ро-мънѣлорѣ а сѣтѣтѣ кѣм амѣ зѣче дн перманѣнѣдѣ ші атѣтѣ де чѣрѣіѣкѣсѣ, дн кѣтѣ пе ла 1855 кѣндѣ прѣсізінеа дін афарѣ ера маі фѣорѣсѣ ка оріѣкѣндѣ алѣдатѣ, Брашовеніі де еѣешѣлѣ ераѣ пе апрѣне сѣ'ші днѣкѣдѣ школѣле лорѣ де вѣнѣ воіѣ, дѣкѣтѣ сѣ се вѣзѣ конѣтрѣнѣшті prin ordonance а прѣімі о алѣтѣ лімѣѣ де ін-стрѣкѣціне дн локълѣ чѣлеі ромънѣшті. Оріѣкаре кѣпѣште маі де апрѣне днпрѣціѣрѣрѣіле ѣреі кѣм ші пе попорълѣ ромънѣскѣ, ва трѣвѣі се тѣртѣрѣісѣѣкѣ ачѣеа че овсѣрварѣмѣ ші маі сѣѣѣ, кѣм-кѣ зпа дін прѣнѣіпалѣле грѣѣтѣді обѣстѣтѣре ла днѣтемеіереа школ-лѣлорѣ еѣте ші ачѣеа, кѣ о мълѣдѣе марѣ де ромънѣі конѣзѣсѣ де нѣ штіѣ че фѣікѣ традіціѣналѣ тотѣ маі кредеа кѣ школѣле ар фі нѣмаі спѣре а і стріка леѣеа ші пе амѣлѣ.

Еі вѣне, ші кѣ тѣге ачестеа тотѣ се маі аѣлѣ кѣте зпѣ капѣ доѣтѣ, карѣле вреа сѣ'ші чѣрѣе порѣкѣлѣ. Чѣтѣмѣ адеѣкѣ днѣрѣнѣжѣ жѣрналѣ зпѣрѣскѣ дела Бѣда тіѣлѣтѣ „Tanodai Lapok (Фѣі шко-ластѣе)“ дін 29. Ноѣмѣре зпѣ артіѣлѣ школѣстѣіко політѣкѣ, дѣкѣ пе еѣте ѣртатѣ а пе рѣспѣіка ашеа, днѣрѣ каре аѣкторѣлѣ (зпѣ профѣсорѣ діпнасіалѣ) прѣтѣнде кѣ тотѣадѣнѣсѣлѣ, ка дн ѣрѣіле діпѣтѣре де корѣна зпѣрѣскѣ днѣкаі дн діпнасіі ші де ачѣі дн сѣсѣ лімба облѣгатѣ а інѣтрѣкѣцініі сѣ фѣі нѣмаі чеа зпѣрѣскѣ, пенѣрѣкѣ вѣеѣці двѣстрѣ ѳмені вѣнѣ, ашеа чеѣре інѣтерѣсѣлѣ ші демпнѣтатеа корѣпѣі.

Еѣте лѣкрѣ чѣлѣ маі зрѣчѣсѣ дін лѣме а се лѣа чѣнеѣа ла діпѣте prin жѣрналѣ кѣ асеменеа жѣрналішті. Ноі нѣ штіѣѣ че і ворѣ рѣспѣнде жѣрналѣле алѣторѣ націзіні; чеа че штіѣѣ днѣсѣ дін партиа ромънѣлорѣ еѣте кѣ еі ворѣ, нѣчі маі мълѣтѣ нѣчі маі пѣдінѣ, дѣкѣтѣ лімба ромънѣскѣ зпѣікѣ ші сѣнгѣрѣ ка лімѣѣ а інѣтрѣкѣцініі прѣѣте тотѣ, де жѣсѣ пѣпѣ сѣсѣ, дн школѣле ко-мѣпале, дн діпнасіі (де каре трѣвѣе сѣ се маі рѣдѣче трѣі, дн Фѣгѣрашѣ, Авѣрдѣ ші пе Кѣмпнѣ), дн школѣле реале (каре ворѣ фі дн Сѣчѣле ші Рѣшѣнарі), дн прѣпарандіі, семінаріі ші дн зпѣверсітате (кареа ва аѣеа а се днѣене кѣ факѣлѣтатеа фѣлоѣѣфѣікѣ ші іѣрѣдѣкѣ дн Блажѣ); еарѣ алѣ лімѣѣ облѣгатѣ дін чѣле вѣі нѣ арѣ сѣ фѣі нѣчі зпа, чі оріѣчѣне ва вреа сѣ ле днѣеѣе, ле ва днвѣдѣа дндатѣ че ва сімѣді трѣвѣнѣца лорѣ, кѣчі окасѣлѣе спѣре ачѣѣта ва аѣеа тотѣдеѣзпа кѣ прѣсѣсіпѣдѣ дн патріа нѣѣстрѣ, фѣрѣ ка сѣ'ші маі факѣ лімба матернѣ пѣртѣтѣре де „шлѣнѣлѣ“ алѣтора. Ашеа: Clara pacta, boni amici. —

Б р а ш о в ъ, 25. Ноѣмѣре. Унѣ рѣпортѣ. Дн зѣлѣле трѣкѣте пе апѣстрофа нѣште фѣраці магіарі, кѣ де че нѣ пе дн-крѣдѣмѣ лорѣ, кѣче еі пѣпѣ акѣм аѣ ші десѣмнатѣ дінѣре вѣр-ѣаці де аі пошѣрѣі, каріі че демпнѣтѣці сѣ капѣте. Рѣспѣнолѣ ле фѣ, кѣ п'аѣ че нѣрѣта атѣта грѣжѣ де поі, кѣ нѣ пе маі аѣлѣмѣ сѣнтѣ кѣратѣла DDсале, чі дѣкѣ вреаѣ сѣ фѣітѣ амѣчѣі пе вѣіѣдѣ пе тѣрте дн конѣтра дѣшманілорѣ патріѣі, се іѣе кѣмпѣна дрѣнтѣціі дн тѣпѣ ші сѣ пе кѣмпѣнѣмѣ вѣне вѣіторѣлѣ кѣ тоціі ла оалѣтѣ ші аша фѣікаре сѣ'нѣгрѣіѣскѣ де сіне ші кѣ тоціі де патріѣ ші фѣрѣчѣреа комѣнѣ, кѣче кѣ епѣтроніі де ачѣестеа нѣмаі пе ком-прѣмѣтѣ днпѣнтеа націзініі пе вѣрѣваціі чеі десѣмнатѣ де еі фѣрѣ штіреа ші вѣіеа нѣѣстрѣ, ші апоі ромънѣі днѣкѣ нѣ дорѣмѣ, кѣче дін тѣге пѣрѣціле с'аѣ трѣмѣісѣ петіцізініі ла Маіѣстате токѣта ші дн кѣкса ачѣста. Ші де атѣнчі еакѣ пе вѣнѣрѣ штірѣі дін маі мълѣте пѣрѣці: Дін пѣрѣціле Нѣсѣвѣлѣлі се чеѣре рѣстазѣрѣеа рѣці-ментѣлорѣ romane де граніѣдѣ, ка зпѣ адаѣсѣ ла проѣрама наці-опалѣ; дін пѣрѣціле Лѣпѣшѣлѣ ші Кіѣрѣлѣлі се чеѣре коміціі ѳвпрѣмі ромънѣі ла ромънѣі ші днѣре ачѣештіа епѣскопіі тоціі трѣі, каріі атѣтѣ кѣ демпнѣтатеа, кѣтѣ ші кѣ пѣсѣчѣнеа лорѣ чеа днпалѣтѣ ме-рѣітѣ а фі ші шефѣ де комѣтате. Дін мѣнѣціі апѣсѣпѣі рѣезнѣ чѣлѣ маі епѣрѣікѣ еѣо пенѣрѣ дрѣпта мѣсѣрѣ де дрѣнтѣ. Дінѣтѣлѣ Фѣгѣрашѣлѣ е о інімѣ, зпѣ кѣѣетѣ, елѣ а трѣмѣісѣ кѣ депѣтѣчѣ-неа ла Вѣена чеѣре сѣнтскрѣісѣ де тѣте комѣнѣле пенѣрѣ днѣро-дѣчѣреа лімѣеі ромъне де офіціалѣ ла офіціолатѣлѣ дістрѣіѣлѣлі сѣѣ, чѣрѣндѣ зпѣ кѣпѣтанѣ ромънѣі ка шефѣ дн капълѣ діпѣтѣлѣлі; аѣ десѣмнатѣ перѣсоналіѣлѣ пенѣрѣ постѣрѣі ші депѣтаціі ла діѣта вѣіѣѣре. Депѣтаціа нѣѣстрѣ дін Вѣена, кѣ архіѣпѣіскопълѣ дн фѣрѣпѣте

е диктратъ де асепени семне де о матрпрате политикъ ши де пе аиреа. — О врощарикъ де А. Северъ еши ла дьминъ дин Биена, знде се афъ ка депзтатъ — свпгъ титла: „Ein brüderlich ernstes Wort an den „Nesti Karlo“ und die gleichgesinnten im Ungarlande“, каре апъръ дрептълъ националъ дп контра есклзсивитъ-ци, а интенционеи ши а симптомелоръ де магарисаре.

Сашии фъкръ асепенеа. Нъ нъмаи мацстратълъ Сивилъи чи ши челелалте мацстрате съсешти аъ вотатъ реституреа зпверситъци ши аъ тръмисъ петичиони ла Маиестате пентр ачесте ши реституреа дрептърлоръ лоръ мнпичипале ши национале.

Дпсъ петичионе ши воръ аве нъмаи атъпчи ресхитатълъ лоръ доритъ ши ла зпи ши ла алци, дэкъ вотъ стърпи а аве вървацп национал ла комисионеа вииторе, ка съ се факъ о леце електоралъ къ васъ кълъ се ноте маи апроне де вотълъ зпверсалъ ши апои диета ва отърп съртеа ностръ а тхъзора. Аста се пе фие дпкордареа ностръ, дэкъ нъ времъ се ретълпетъ към нъ времъ. Магарии ши сашии аъ пълъ акъм десепнадп пе вървацп лоръ, къроръ се дпкредъ; де ачештия тревъчервци ла Маиестате ка се нъ липсекъ дин комисионеа вииторие, ши апои де депзтаци ла диетъ алци дин тоте ши пентр тоте локъриле дефипци ши фъквци кьноскуци ла попорълъ алегъторис, дъпъ към се фъкъ ши дп цпвтълъ Фьгърашълъ. — Опишинеа че о аъ фъкъ зпи ариотокраци десре ромъни се ноте вине веде дптр'о кореспондипцъ а компелпи Г. Бетлен дп „Телеграфълъ романъ“, дп каре се дескопере, къ ла 1848 дъпъ лецеа де атъпчи ромъни дп цепере нъ пхтеа се iae парте ла отърприлъ диетеи ачелеиа, ши апои дпкеие къ фабъла стъпъпълпи ши а сьлци, каре пъртхндъсе вине фъ кематъ ла масъ къ Домпнълъ, дпсъ елъ еи зиче: „Ба нъ аша, пълъ акъм аи шезхтъ Дта ла масъ ши еъ дп досълъ Дтале къ талереле, акъм се шедъ еъ сипгъръ ла масъ ши Дта ла досълъ меъ къ талерълъ: Конкеиндъ ла петълъшпуреа сервиторълъ. Оаре се ноте аплика фабъла ачесте ла о пационе де къръ зпъ омъ цивилитатъ? —

Комителпи Г. Бетлен еи вотъ ръспзнде къ скрисореа зпи алтъ комите.

— Попорълъ постръ дп ачесте зиле де провъ се нортъ преа солидъ; пикъри зрме де ръсвъпъри въртале ши де алте некъвиинде ка пе айрѐа.

Ла Биена се афъ прете дохъзечп депзтаци ромъни де амбеле копфесипи. (Дела Брашовъ З.)

Есте о греа калъмниъ кълкъ ромъни де капачитате дин Сивилъ нъ ар фп къ тотъ сфолетълъ пентр пационе; токма дин контръ пои чештилалци свптемъ даторп ромънилоръ Сивилени къ тотъ мълъцъмита пентр инициатива че авъръ кьрациълъ а лва дп кълтева афачерп пационале, към ши пентръ повилеле лоръ дптрешперп ла гъбернъ. Съ нъ кредемъ калъмнилоръ. Тоци аветъ ачелаш сконъ, пе тоци пе легъ ачелаш жъръмжнтъ; о микъ диверципцъ дп мжълоче ешитъ ши ачееа дин кьратълъ кьдетъ де а пе ажъпце сконъпълъ еманципъри политиче ши пационале маи пе сипгъръ, дпкъ нъ дъ дрептълъ ла нимини де а се андои десре леалитатеа ши повилитатеа симпемптелоръ кьива. Прете ачесте пои карпи амъ дпсетатъ пъръреа дъпъ либертатеа вине дпцелесъ, токма пои съ пе афълмъ карпи съ воимъ а рестржпце либера манифестаре а опишнилоръ? Департе съ фпъ. —

Дечи, оалътаре ши фъциъ Домпнлоръ ши фърацилоръ дела Сивилъ, дела 42 ипши.

— Idea Фьгъръшанилоръ де а се прегъти пентр адеце-реа де ампоиаци мнпичипали есте мпнъпатъ; нъмаи гъндитъс'аъ ддлоръ дпкъ ши ла лефиле ачелораш, де знде аъ съ ле пълтескъ ши към съ ле фиксезе? Нъ кълтева лефиле ампоиацилоръ де комитате се воръ маи пълти дин вистерпа комънъ а империзлпи? Фиене ертатъ а пе андои деокамдатъ. —

— „Siebenbürger Quartalschrift“ се окъпъ къ челе треи проикте де програме ромънешпи дптр'зпдъ тонъ върскъ, вьдъръ-носъ. Демпнптатеа де оmeni ши четъценп де статъ пе демъндъ а ревенп къ чеа маи деапроне окасине ла дивективеле сьсъ нъмитълъи жърналъ. —

УНГАРИА. Знде е националитатеа? — Сосиндъ дела Орадеш маре дп Мецо-Телегдъ компеле съпретъ алъ комитатълъи Бихорълъи гр. Александръ Халлер дп 29. Ноемъре исте и се дппровисъ зпъ кондъктъ къ фламъра националъ дп фъпте ла илътпнълъне. Къ ачестъ окасине цпнъ компеле о кьвжптаре дескрииндъ стареа трекътълъи — ши акцентълъ къ деосеире, към пе вииторис ромъни ши магарии аъ нъмаи о църъ нъмаи о кале комъпъ, ад. чеа а дпфърциреи пе каре ле е ертатъ а прочеле ши зиче: „къ ачелиа сь вълъзторп аи патрией карпи цпнъ пе валакъ де петагаръ; артъ, къ израелици се невоиескъ а еши дин исолареа лоръ ши а се коптопн ши дпфърци къ магарии, ши де о воръ фаче

ачесте дин тоте пърциле, воръ фп демни фп аи патрией ши дп окъртъ воръ фп дп Унгария нъмаи магарии еаръ нъ маи мълтъ валахи, израелици ши славачи. „Und es in Bälde in Ungarn nur Ungarn und keine Walachen, Juden, Slowaken geben werde.“ Wand.

Нъ штигъ дп че лимъ ворби компеле, дпсъ де а ворбитъ магареште, апои нъ 'и дпцелетемъ ници ворба, ници политика аръ-татъ дп кьвинтеле ачестеа; кълче ромъни нъ воръ фп ници одатъ магарии, чи воръ ретълне тотъ ромъни дин Унгария, Бъпатъ, Маратъръшъ, Ардеалъ, ши тотъши воръ фп патриоци чеи маи крединчощи аи коронеи ка ши магарии.

Алфелис де ворбъ читъръмъ дин ростълъ бар. Оетвеш каре зиче, къ пациониле потъ дпкъне мългъ оалътъ кам свотъ аша формъ де либертате политикъ, към е дп Елвеция ши Белциъ шчл. дъндълисе локъ де деоволтаре, ши нъмаи дптр'атъта съ се стржпторескъ — дптре марцини — пе кълъ фаче пе'кькьциратъ де дпсъ зпигатеа отатълъи. Ачесте лимъ е маи де дпцелесъ, дпсъ дэкъ марциниле ачеле воръ фп лимба чеа магаръ, атъпчи ници ворба ачестеа нъ о ва дпцелете романълъ кълъи лъмеа. Координатъ дпдрептъцире, еръ нъ свбординатъ вреаъ попоръле, къ аша кондицие с'а примитъ ши дрептълъ историкъ дп сенатъ империлъ. — Протоколълъ диетеи ши лециле съ се факъ дп лимба историкъ латина ши де аичи дпколо нъмаи егалитатеа дптре лимъ оршинде ва фп зпикълъ мжлокъ де дпфърцире перпетъ; нъмаи вълъзторпи ши склавии с'ар дпвои ла о съпретацие лимбистикъ. Аша цпнъ кроацпн ши склавонии, цермании, аша сьрви, славачии, аша ши ромъни чеи дп адевръ деогеацп. —

Инстръкциониле пентръ конци комитатенци аъ ешитъ дела канцелария Унгарией. Ници поманъ де алте националитъци дп еле, чи пълкълъ алъ 16. кончедо нъмаи ла чеи че нъ воръ шти магареште дин комисионе а се серви къ лимба dominantъ дп комитатъ. Исте ши де гравъ дпчелъ о силъ индиректъ, о мърципире а кончесипнеи date де монархилъ. Маи липсеште съ се примескъ ши конститъция дела 1848 къ зпинеа, апои еаръ вотъ фп дп лъме магаръ, кълче аколо е леце, къ ници офичиалъ ници офидиръ фъръ лимба магаръ нъ ноте фп нпме.

Ла комисионеа дин Стригонъ свпт кълмацп пе 17. Дечемъре алевши метъри дптре карпи ши Деак, Оетвеш, кан. Данилик, адв. Гоздъ ши алци пълъ ла 8 ипши.

Дп Песта, Сегединъ, Добридинъ, Кашовиа ши Вацъ с'аъ дп-тълплатъ тотъ спектаколе къ деопестареа пажорелоръ дпперъ-тешти, пе каре дп Вацъ аъ жькатъ ши чардам дъпъ че ле тръп-тиръ де пълъптъ. Зпа цпнъ неодиципни, къ пе ла 1. Марци вине Търпи къ Кошетъ ши Гаривалди прип Далмация ла Унгария; ши Търпи кпемъ ла леционълъ сьдъ, челъ редикъ дп Пола, пе онконтес, карпи вреаъ се мергъ. —

— Маиестатеа Са ч. р. апост. къ ресолъционе дин 26. Нъре а. к. а виневоитъ а депзми рестандии конци комитатенци: дп Неоградъ гр. Фр. Зики, дп Сченъскъ граф. Ахъстъ Чачи, Тренчинъ П. Мадочени, дп Унгваръ Валдстайн Вартембергъ, дп Угочеа Алберт Лопиаи, дп Шомогис Л. Ианковичъ, дп Изринъ гр. Феликс Зичи, — дп комитатълъ Бихорълъи гр. Александръ Халлер; — дп Толпа Стапковански шчл. —

Биена. Кроацпн ши склавонии аъ рехшитъ; пентръ еи ши тре-виле лоръ се креазъ о комисионе де кърте, а кърпи шедъ ва аве дп консилиълъ мин'стерилъ сказнъ ши вотъ, ка ши канцеларилъ Унгарией. —

КРОНИКА. Ръсия. Дп Полониа ши къръ Пърсия с'аъ кон-чентратъ тръне. — Дпп. Александръ фпндъ дп Виена се адресъ къръ зпъ сипгъръ маршалъ полонезъ че се афла ла плекареа лви де аколо дп кьвинтеле ачестеа: „Еъ нъ сь мълъцитъ къ бои-рпмеа. Еъ вреаъ ка дптре вои ши дп Европа тотъ съ се штие, къ аичи нъ е Полоние. Еъ амъ фостъ къ бьне сипцири спре ачестъ църъ ши амъ датъ дъвези пентр ачестеа; акъм дпсъ катъ, ка де поъ се въ невоиди а мерита фавореа меа.“ Е де штигъ, къ полонезии факъ тотъ асепенеа демъстръчълн, ка ши магарии ши трактълъ пе ръспечи тотъ ка ши ештия пе челелалте попоръ, ка пе неште минорени. —

Чине штие, дэкъ вр'о 100 ми ръши нъ пе воръ реведе пела 1. Мартие дптръндъ Търпи ши Гаривалди прип Далмация, ор свпгъ арипила Д. Кьса прип Принципате, че нъ кредемъ към кредъ зп-гърип, де воръ проръмпе ачештия дптр'о револъционе Коштланъ. —

Франца о дпзестрълъ Наполеонъ къ либертате конститъционалъ. — Италия се консолидъ. — Ла Гаета немика поъ. —